



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2024 YILI GERİ DÖNÜŞÜM SEKTÖRÜNDE
ÇALIŞMA KOŞULLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ
PROGRAMLI TEFTİŞİ

(Ekim, 2025)



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı





T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49'uncu maddesi ve çalışma hayatıyla ilgili diğer maddelerinde Devlet; çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek ve çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatını kontrol etmesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sosyal hukuk devleti temelinde emeğin ve hakkın esas alındığı, diyalog mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilerek çalışma ahenginin hâkim kılındığı, uluslararası norm ve standartlara uyumlu, yenilikçi bir çalışma hayatı oluşturmak vizyonu çerçevesinde temel misyonumuz; çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısını, istihdam ve işgücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmaktır.

Anayasa kapsamında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevlerin denetimle ilgili kısımları; 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verilmiştir. Bu kapsamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izlemek, çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak, çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmakla ilgili görevleri vardır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak programlı teftişler kapsamında amacımız, ülkemizde yürürlükte bulunan iş mevzuatı çerçevesinde çalışma hayatı bakımından öncelikli riskleri belirleyerek ilgili taraflara rehberlik etmek ve taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda yürütülen teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2024 yılına ait Programlı Teftişlerin hazırlanmasında, yürütülmesinde ve bu raporun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, ülkemiz ve çalışma hayatı için faydalı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
BAŞKAN SUNUŞU	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER	1
1. TEFTİŞİN ADI	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ	1
3. TEFTİŞİN AMACI	2
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER	3
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ	3
6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER	3
7. TEFTİŞ ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ	4
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER	4
II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	7
1. HAZIRLIK AŞAMASI	7
2. TEFTİŞ AŞAMASI	7
3. İSTATİSTİKLER	7
4. TEFTİŞ SONUCUNA İLİŞKİN İSTATİSTİKLER	13
III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR	17
IV. BÖLÜM SONUÇ	21
1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	21
2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	21
3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ	21



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KISALTMALAR LİSTESİ

SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
NACE	Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiksel Sınıflandırması
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
ALO170	Çalışma Hayatı İletişim Merkezi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil II-1 Çalışan Sayısına Göre İşyerlerinin Dağılımı	8
Şekil II-2 Çalışanların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	9
Şekil II-3 Çalışanların Bölümlere Göre Dağılımı	10
Şekil II-4 Çalışanların Ücret Seviyesine Göre Dağılımı.....	11
Şekil II-5 Çalışanların Ücret Şekillerine Göre Dağılımı.....	11
Şekil II-6 Çalışanların İş Sözleşmesi Türüne Göre Dağılımı	12
Şekil II-7 Çalışanların Kıdemlerine Göre Dağılımı	13



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo II–1 Çalışanların Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	122
Tablo II–2 4857 sayılı İş Kanununa Göre Tespit Edilen İhlaller	134
Tablo II–3 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezası.....	155
Tablo I–4 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Ödenmesi Sağlanan Kişi Hak ve Alacakları.....	16
Tablo I–5 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Kamuya Aktarılması Sağlanan Kamu Alacakları.	16



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

Geri Dönüşüm Sektöründe Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi Programlı Teftişi.

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

Sürekli artış gösteren nüfus ve tüketim ile birlikte atık miktarı da artmaktadır. Türkiye'deki atık yönetimi ve geri dönüşüm sektörü, özel sektör ve yerel yönetimlerin katkılarıyla bugün ortalama 5 milyar Euro'luk bir pazar haline geldiği, geri dönüşüm oranının ise %40 civarına yükseldiği bilinmektedir. Sektöre ilgi gösteren lisanslı yatırımcı sayısı ise 450'ye ulaşmıştır. Geri dönüştürülen atıkların %43'ünü kâğıt, %27'sini plastik, %12'sini cam, %8'ini tekstil ürünleri, %4'ünü de metal oluşturmaktadır.

2022 yılı Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre toplam 1391 belediyenin 1389'unda atık hizmeti verildiği, bu hizmetin sunulduğu belediyelerde toplanan 30,3 milyon ton atığın yüzde 85,9'u atık işleme tesislerine gönderildiği, imalat sanayi işyerlerinde ise 5,4 milyon tonu tehlikeli olmak üzere toplam 28 milyon ton atık oluştuğu, toplam atığın %63,2'sinin satıldığı veya lisanslı atık işleme tesislerine gönderildi tespit edilmiştir.

Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planına göre 2023 yılında oluşan atığın %35'inin geri kazanılması ve %65'inin düzenli depolama ile bertaraf edilmesi hedeflenmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı verilerine göre mevcut durumda Türkiye'de bu rakam %30,13'tür.

Sıfır Atık Proje başlangıcından bu yana 2022 yılı sonuna kadar 25,4 milyon ton kâğıt-karton, 6,6 milyon ton plastik, 2,6 milyon ton cam, 0,7 milyon ton metal ve 10,2 milyon ton organik ve diğer geri dönüştürülebilir atıklar olmak üzere toplamda yaklaşık 45,5 milyon ton geri kazanılabilir atık Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan lisans almış işletmelerce işlenerek ekonomiye kazandırılmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yayımlamış olduğu İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2024 Temmuz ayı istatistikleri hakkında Tebliğde; "20- Genel işler" işkolunda yer alan 966.866 çalışandan, 575.805'inin 19 farklı sendikaya üye oldukları belirtilmiştir. Verilere bakıldığında, tüm sektörlerde çalışan toplam işçilerin (Geri Dönüşüm Sektörü dışında yer alan sektörlerde çalışan işçiler de dahil) yaklaşık %59,55'ünün sendika üyeliğinin bulunduğu ancak bu sendikalaşma oranın, teftiş programı dışında kalan Kamu Kurumu ve Belediye iştiraklerine ait işyerlerinde



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

sağlandığı, teftiş programı kapsamında yer alan işyerlerinde sendikalaşma oranının çok düşük düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Başkanlığımıza intikal eden şikayet ve ihbarların da değerlendirilmesi sonucunda söz konusu programlı teftiş ile; geri dönüşüm sektöründe çalışan işçilerin mevzuattan kaynaklanan haklarından eksiksiz faydalanabilmesine, çalışma ilişkilerinin mevzuata uygun hale getirilmesi sağlanarak işçi ve işverenlerin çalışma barışı içerisinde ilişkilerini sürdürmesine ve işverenler arasında mevzuattaki yükümlülüklerin uygulanmasından kaynaklanan farklılıkların giderilerek haksız rekabetin önlenmesine katkı sağlayacağı hedeflenmektedir.

3. TEFTİŞİN AMACI

Sektörde çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kayıt dışılığın azaltılması, işveren, işçi ve sektör temsilcilerinde çalışma mevzuatı yönünden farkındalık oluşturulması ve çalışma barışına katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda programlı teftiş çerçevesinde;

- Çalışma süreleri,
 - Ücret ve ekleri (fazla çalışma, ulusal bayram, genel tatil, hafta tatili ücretleri, prim, ikramiye vb.)
 - Fiili-kaydi ücret,
 - Kayıt dışı istihdam,
 - İş sözleşmeleri,
 - Postalar halinde çalışma,
 - Ücret hesap pusulası,
 - Yıllık ücretli izin,
 - Ara dinlenme süresi,
 - Hafta tatili izni,
 - Teftiş Rehberinde yer alan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında bakılması gereken hususlar,
 - Çalışma izni olmayan yabancı çalıştırılması,
 - Kadın, çocuk ve genç işçilere yönelik koruyucu hükümler,
 - Zorla çalıştırma amaçlı muhtemel insan ticareti,
 - Çağrı üzerine çalışma, mevsimlik çalışma ve benzeri “a-tipik” çalışma modelleri,
- Konularında teftişler yürütülmüştür.



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Programlı teftişte, Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli 9 iş müfettişi görev almıştır.

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

2024 yılı Ocak-Mart aylarında programlı teftişin hazırlık aşaması gerçekleştirilmiş, eğitim ve toplantı faaliyetleri yürütülmüş; Ekim ile Aralık ayları arasında teftişler gerçekleştirilerek ilgili işyerlerine dair teftiş raporları düzenlenmiş ve 2025 yılı Ocak-Şubat aylarında programlı teftişlere ait genel değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Programlı teftişlere ilişkin çalışma takvimi aşağıda belirtilmiştir.

Faaliyet	Dönem
Hazırlık Aşaması - Araştırma faaliyetleri - Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri	Ocak 2024 Şubat-Mart 2024
Teftiş Aşaması Teftişlerin yürütülmesi ve raporların yazımı	Ekim-Aralık 2024
Analiz ve Değerlendirme Değerlendirme toplantıları ve istatistiklerin analizi	Ocak 2025
Genel Değerlendirme Raporu Yazımı	Ocak-Şubat 2025

6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER

Programlı teftiş, Ankara, Antalya, Kocaeli, İstanbul, Tekirdağ, İzmir, Bursa, Balıkesir, Bilecik, Kütahya, Çanakkale, Adana, Mersin ve Osmaniye illerinde gerçekleştirilmiştir.

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Programlı teftiş 20 numaralı “Genel işler” işkolunda aşağıda yer verilen Nace kodlu işyerlerinde gerçekleştirilmiştir.

Nace Kodu	Faaliyet Alanı
38.11	Tehlikesiz atıkların toplanması



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Nace Kodu	Faaliyet Alanı
38.12	Tehlikeli atıkların toplanması
38.21	Tehlikesiz atıkların geri kazanımı
38.22	Tehlikeli atıkların geri kazanımı
38.32	Tasnif edilmiş metal atıklar, hurdalar ve diğer parçaların genellikle mekanik veya kimyasal değişim işlemleri ile geri kazanılması
39.00	İyileştirme faaliyetleri ve diğer atık yönetimi hizmetleri

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

İşyerlerinin belirlenmesinde aşağıdaki temel kriterler dikkate alınmıştır:

- Çalışan sayısı,
- İşyeri büyüklüğü,
- İşyerinin teftiş geçmişi,
- Şikayet/ihbar yoğunluğu,
- Çalışma ortamı koşulları.

İşyeri seçiminde kullanılan veri kaynakları ise şunlardır:

- SGK Verileri: İşyeri kayıtları ve sigortalı çalışan sayıları analiz edilmiştir.
- TÜİK Verileri: Geri dönüşüm sektörüne ilişkin istatistiksel veriler incelenmiştir.
- Bakanlık Veri Tabanı: Önceki denetim raporları ve işyeri kayıtları değerlendirilmiştir.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi “ALO 170” ve CİMER Başvuruları: İşyerleri

hakkındaki şikayetler/ihbarlar değerlendirilmiştir.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

1. İşyerlerinin Genel Faaliyet Konusu

Geri dönüşüm sektörü, çeşitli atık türlerinin tekrar işlenerek üretime dahil edilmesini sağlayan önemli bir sanayi dalıdır. Bu sektörde faaliyet gösteren işletmeler, atıkların toplanmasından, geri dönüşüm tesislerinde işlenmesine kadar farklı süreçleri içermektedir.

İşyerlerinin genel olarak aşağıdaki faaliyet alanlarında çalışmaktadır:



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Metal Geri Dönüşümü

Hurda demir, çelik, bakır, alüminyum ve diğer metallerin toplanması, sınıflandırılması ve eritilerek tekrar kullanılabilir hale getirilmesi.

Plastik Geri Dönüşümü

Plastik atıkların (PET, PVC, PE, PP vb.) toplanması, temizlenmesi, parçalanması ve granül hale getirilerek plastik hammadde olarak üretime kazandırılması.

Kağıt ve Karton Geri Dönüşümü

Kullanılmış kağıt ve karton atıklarının toplanması, mürekkep ve diğer kirleticilerden arındırılması, kağıt hamuru haline getirilerek yeniden üretime dahil edilmesi.

Cam Geri Dönüşümü

Cam şişeler, pencere camları ve diğer cam malzemelerin toplanarak kırılması, eritilmesi ve yeni cam ürünler üretmek için kullanılması.

Elektrikli ve Elektronik Atıkların (E-Atık) Geri Dönüşümü

Kullanılmış veya atılmış elektronik cihazların (bilgisayarlar, cep telefonları, televizyonlar vb.) demonte edilerek içerdikleri değerli metallerin ve plastiklerin ayrıştırılması.

Akü, Pil ve Tehlikeli Atıkların Geri Dönüşümü

Kullanılmış akü ve pillerin içerdikleri kimyasal bileşenlerden arındırılması ve tehlikeli atık yönetimi süreçlerine dahil edilmesi.

Otomotiv ve Taşıma Araçlarının Geri Dönüşümü

Hurda araçların parçalanması, kullanılamaz parçaların ayrıştırılması ve geri dönüştürülebilir malzemelerin hammadde olarak işlenmesi.

Biyolojik ve Organik Atıkların Geri Dönüşümü

Organik atıkların biyogaz üretiminde veya kompost gübre üretiminde kullanılması.

2. Üretim Akışı ve İş Süreçleri

Geri dönüşüm sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde üretim süreci genel olarak dört ana aşamada gerçekleşmektedir:

2.1. Atıkların Toplanması ve Tesise Getirilmesi

Belediyeler, sanayi kuruluşları ve bireysel tüketicilerden atıklar toplanır.

Toplanan atıklar geri dönüşüm tesislerine sevk edilir.

Tehlikeli ve tehlikesiz atıklar birbirinden ayrılır.

2.2. Atıkların Sınıflandırılması ve Ön İşlemden Geçirilmesi



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Atıklar malzeme türüne (metal, plastik, kağıt, cam vb.) göre ayrıştırılır.

Yabancı maddeler ve kirleticiler atıklardan temizlenir.

Ön işleme tabi tutulan atıklar kırma, parçalama veya presleme işlemlerinden geçirilerek geri dönüşüme uygun hale getirilir.

2.3. Geri Dönüşüm İşlemleri (İleri İşleme Aşaması)

Metal atıklar eritilerek ham madde haline getirilir.

Plastikler, granül veya ham madde formuna dönüştürülür.

Kağıt atıklar, hamur haline getirilerek tekrar kağıt üretimine yönlendirilir.

Elektronik atıklar içerisindeki değerli metaller ve plastikler ayrıştırılarak yeniden kullanıma kazandırılır.

2.4. Geri Kazanılan Malzemelerin Yeniden Kullanımı veya Satışı

İşlenen atıklar, ham madde olarak farklı sanayi kollarına satılır.

Büyük sanayi kuruluşları, geri dönüştürülmüş malzemeleri üretim süreçlerinde kullanır.

Cam ve plastik gibi bazı malzemeler doğrudan yeni ürün üretiminde kullanılır.



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Programlı teftiş ile ilgili hazırlıklar 2024 yılı Ocak ayında başlamıştır. Teftişe alınacak sektörün belirlenmesinde; sektörün büyüklüğü, ekonomi içindeki payı, istihdam edilen işçi sayısı, sektörün yapısı, kamuoyunda çıkan haberler, sektördeki işçilerin CİMER ve ALO170 gibi kanallar aracılığı ile yaptıkları şikâyetler ve ihbarlar değerlendirilmiştir. 2024 yılı Şubat ve Mart aylarında uygulama esasları belirlenerek koordinasyon ekipleri oluşturulmuş, uygulamada birliğin sağlanması, teftişin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla programda yer alacak müfettişler ile toplantılar yapılmıştır.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Teftiş konuları arasında yer alan; çalışma süreleri, ücret ve ekleri (fazla çalışma, ulusal bayram, genel tatil, hafta tatili ücretleri, prim, ikramiye vb.), fiili-kaydi ücret, kayıt dışı istihdam, iş sözleşmeleri, postalar halinde çalışma, ücret hesap pusulası, yıllık ücretli izin, ara dinlenme süresi, hafta tatili izni, Teftiş Rehberinde yer alan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında bakılması gereken hususlar, çalışma izni olmayan yabancı çalıştırılması, kadın, çocuk ve genç işçilere yönelik koruyucu hükümler, zorla çalıştırma amaçlı muhtemel insan ticareti, çağrı üzerine çalışma, mevsimlik çalışma ve benzeri “a-tipik” çalışma modelleri konularında işyerlerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Teftişler rehberlik odaklı yürütülmüş olup işverenlerin tespit edilen noksanlık ve aykırılıkları gidereceği yönündeki süre talebi ile müfettişlerin süre taleplerini uygun görmesi sonucunda, işverenlere makul süreler verilerek tespiti yapılan mevzuat eksikliklerinin giderilmesi sağlanmıştır. Yine, yıl içerisinde düzenli olarak teftişlerde yaşanan sorunlar ve değerlendirmeler ile ilgili teftişlerde görev alan müfettişlerle toplantılar düzenlenmiştir.

3. İSTATİSTİKLER

Programlı teftişte elde edilen sayısal ve istatistiki veriler aşağıda belirtilmiştir.

3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Programlı teftiş kapsamında yapılan incelemelerin bölgelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

- Marmara Bölgesi: 17 işyeri
- Ege Bölgesi: 9 işyeri



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

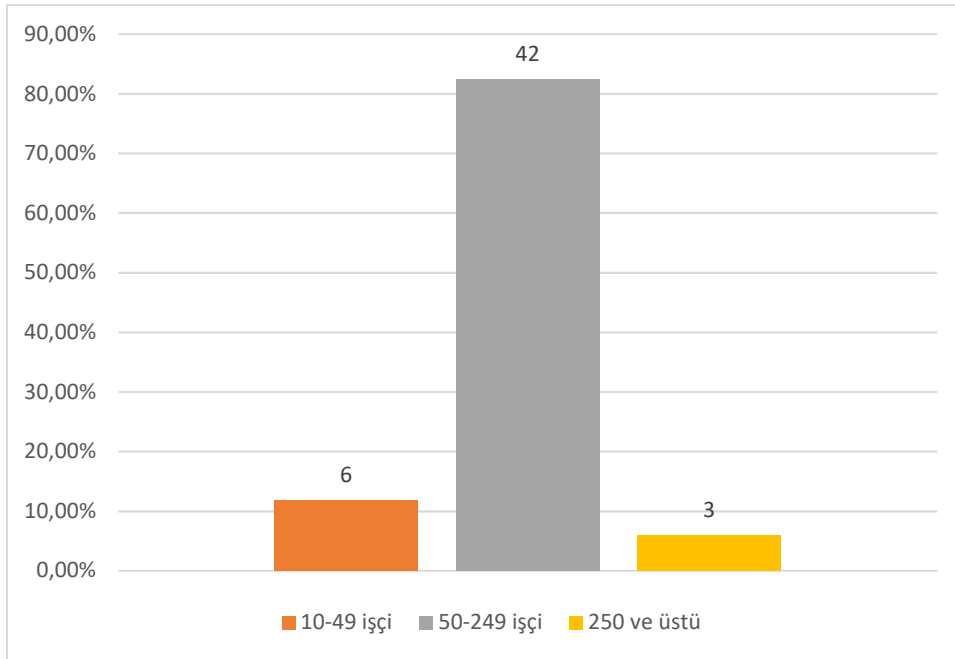
- İç Anadolu Bölgesi: 7 işyeri
- Akdeniz Bölgesi: 6 işyeri
- Karadeniz Bölgesi: 5 işyeri
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi: 4 işyeri
- Doğu Anadolu Bölgesi: 3 işyeri

En fazla geri dönüşüm tesisi bulunan Marmara ve Ege Bölgeleri, sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu, geri dönüşüm sektörü açısından büyük ölçekli işyerlerinin bulunduğu bölgelerdir. Özellikle İstanbul, Kocaeli, Bursa ve İzmir illerinde geri dönüşüm faaliyetleri yaygındır.

Teftiş Yapılan İşyerlerinin Dağılımı

Programlı teftiş kapsamına alınan 51 işyerinin büyüklüğü şu şekilde gruplandırılmıştır:

- Küçük ölçekli işyerleri (10-49 işçi çalıştıran): 6 işyeri (%12)
- Orta ölçekli işyerleri (50-249 işçi çalıştıran): 42 işyeri (%82)
- Büyük ölçekli işyerleri (250 ve üzeri işçi çalıştıran): 3 işyeri (%6)



Şekil II-1 Çalışan Sayısına Göre İşyerlerinin Dağılımı

İşyerlerinin faaliyet alanlarına göre dağılımı:

- Metal geri dönüşüm tesisleri: 15 işyeri (%29)
- Plastik geri dönüşüm tesisleri: 13 işyeri (%25)



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Kağıt ve karton geri dönüşüm tesisleri: 8 işyeri (%16)
- Cam geri dönüşüm tesisleri: 5 işyeri (%9)
- Elektronik atık geri dönüşüm tesisleri: 4 işyeri (%8)
- Karma atık işleme tesisleri: 6 işyeri (%13)

Bu veriler, geri dönüşüm sektöründe orta ölçekli işletmelerin ağırlıkta olduğunu ve metal-plastik geri dönüşüm tesislerinin sektörde önemli bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

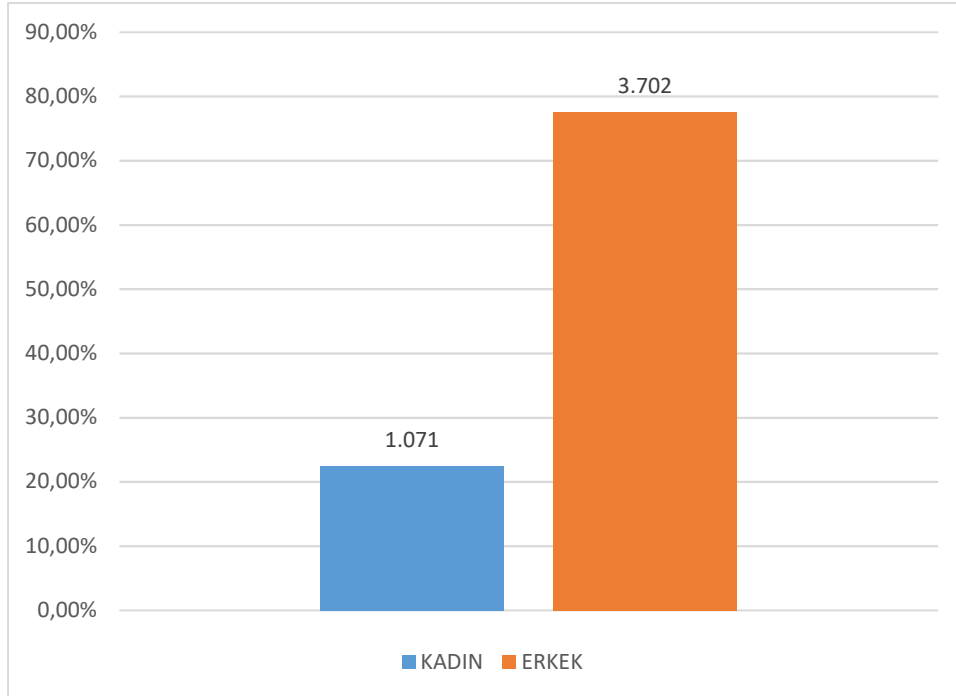
3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Çalışanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Teftiş yapılan işyerlerinde toplam çalışan sayısı 4.773 olup cinsiyete göre dağılım şu şekildedir:

- Kadın işçi sayısı: 1.071 (%22,5)
- Erkek işçi sayısı: 3.702 (%77,5)

Söz konusu işyerlerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu erkek işçiler oluşturmakta olup kadın işçilerin sektörde daha az temsil edildiği görülmüştür.



Şekil II-2 Çalışanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Kadın işçiler genellikle idari işlerde ve ayrıştırma gibi fiziksel olarak daha az güç gerektiren alanlarda çalışmaktadır. Erkek işçiler ise metal ve plastik geri dönüşüm tesislerinde daha yoğun istihdam



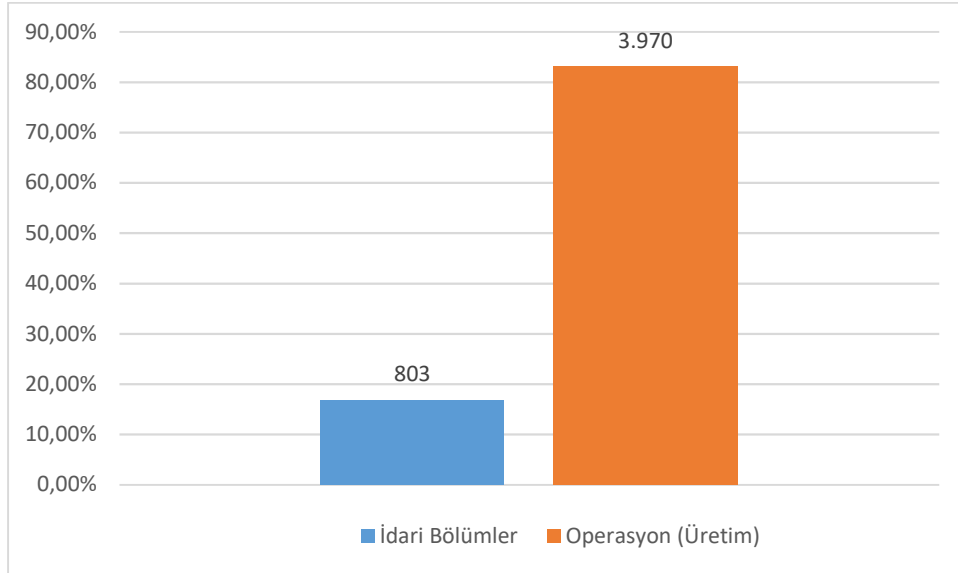
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

edilmektedir. Özellikle metal ve elektronik atık geri dönüşüm tesislerinde kadın işçilerin çok düşük oranda çalıştığı tespit edilmiştir.

Çalışanların Bölümlere Göre Dağılımı

Operasyon (Üretim) bölümlerinde çalışan işçi sayısı 3.970 olup toplam çalışanların %83,18'ini oluşturmaktadır. İdari bölümlerde görev yapan işçi sayısı ise 803 olup toplam çalışanların %16,82'sini kapsamaktadır.

Bu veriler, geri dönüşüm sektörünün yoğun emek gerektiren bir yapıya sahip olduğunu ve çalışanların büyük kısmının doğrudan üretim süreçlerinde yer aldığını ortaya koymaktadır.



Şekil II-3 Çalışanların Bölümlere Göre Dağılımı

Çalışanların Yaşa Göre Dağılımı

Teftiş yapılan işyerlerinde çalışan işçilerin neredeyse tamamının 18 yaş üzeri olduğu görülmüştür. Teftiş edilen işyerlerinde çalışanların yaş durumuna göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

- Çırak: 1 (%0,02)
- 18 yaş üstü işçi sayısı: 4.772 (%99,98)

Ücretlendirme ve Ödeme Sistemleri

Çalışanların ücret seviyesine göre dağılımı şu şekildedir:

- Asgari ücretle çalışan işçi sayısı: 1.278
- Asgari ücretin üzerinde ücret alan işçi sayısı: 3.495

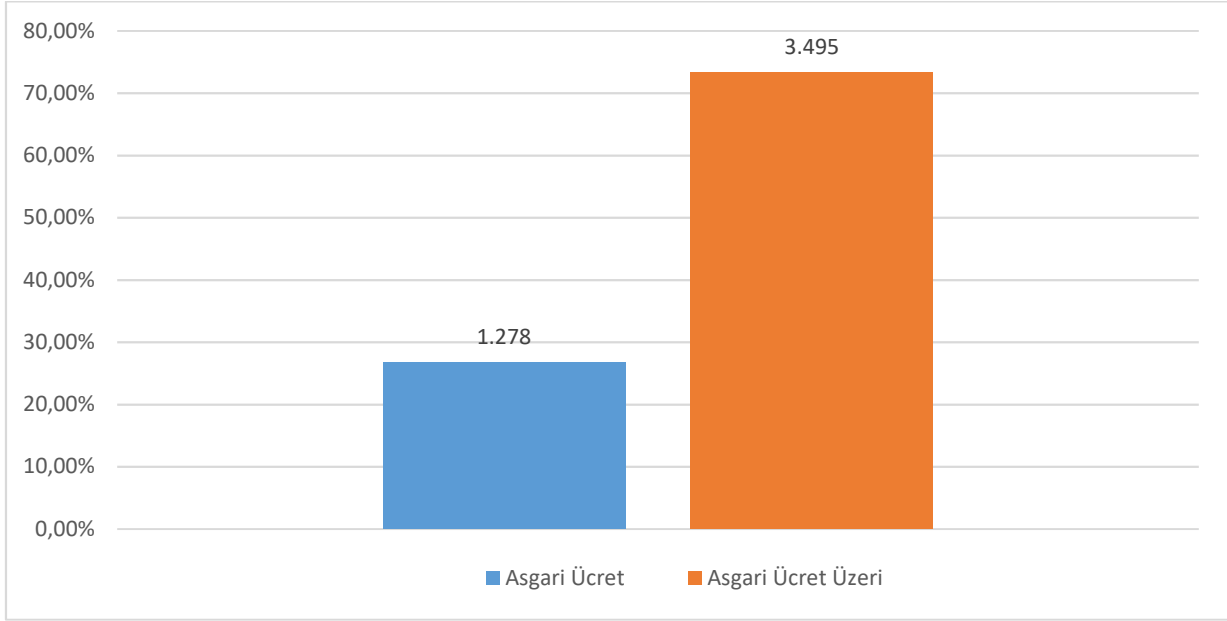
Çalışanların ücret şekillerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

- Günlük ücret alan işçi sayısı: 858

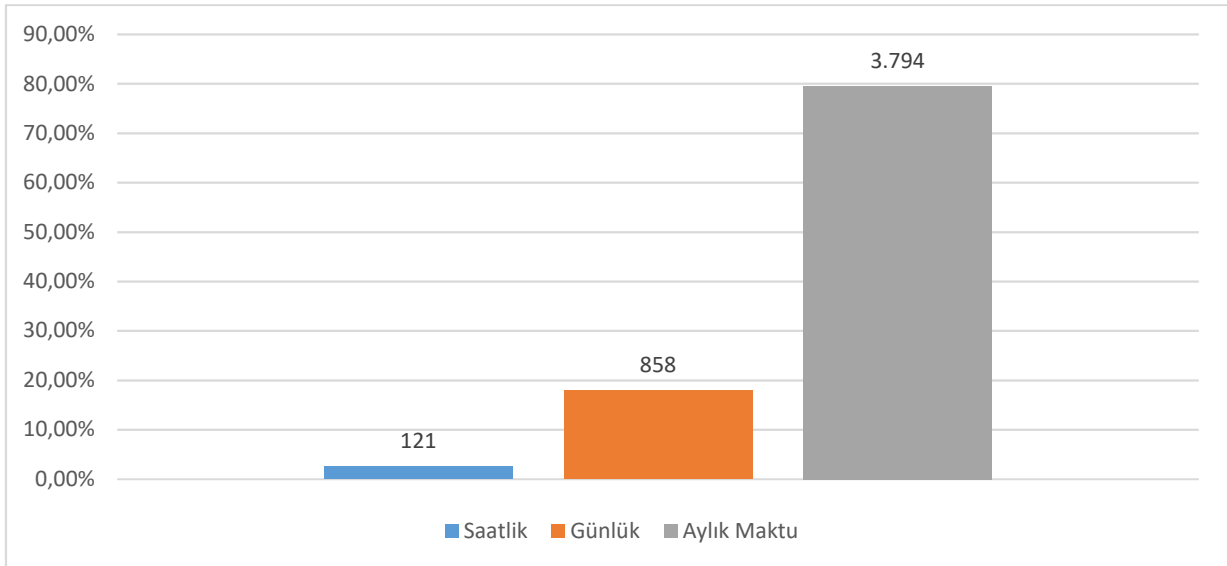


T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Aylık ücret alan işçi sayısı: 3.794
- Saatlik ücret alan işçi sayısı: 121



Şekil II-4 Çalışanların Ücret Seviyesine Göre Dağılımı



Şekil II-5 Çalışanların Ücret Şekillerine Göre Dağılımı

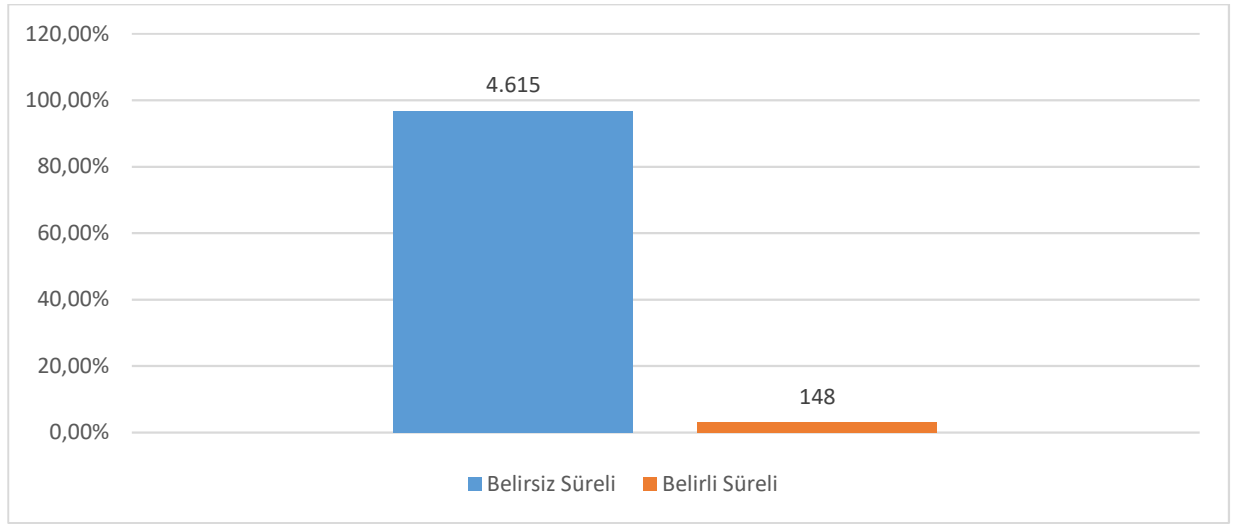


T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Çalışanların İş Sözleşmesi Türlerine Göre Dağılımı

Teftiş yapılan işyerlerinde çalışan işçilerin büyük çoğunluğu belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılmaktadır. Ancak bazı işyerlerinde belirli süreli ve kısmi süreli çalışma türlerine rastlanmıştır.

- Belirsiz süreli sözleşme ile çalışan işçi sayısı: 4.615
- Belirli süreli sözleşme ile çalışan işçi sayısı: 148
- Kısmi süreli çalışan işçi sayısı: 4
- Çağrı üzerine çalışan işçi sayısı: 6



Şekil II-6 Çalışanların İş Sözleşmesi Türüne Göre Dağılımı

Çalışanların Kıdemlerine Göre Dağılımı

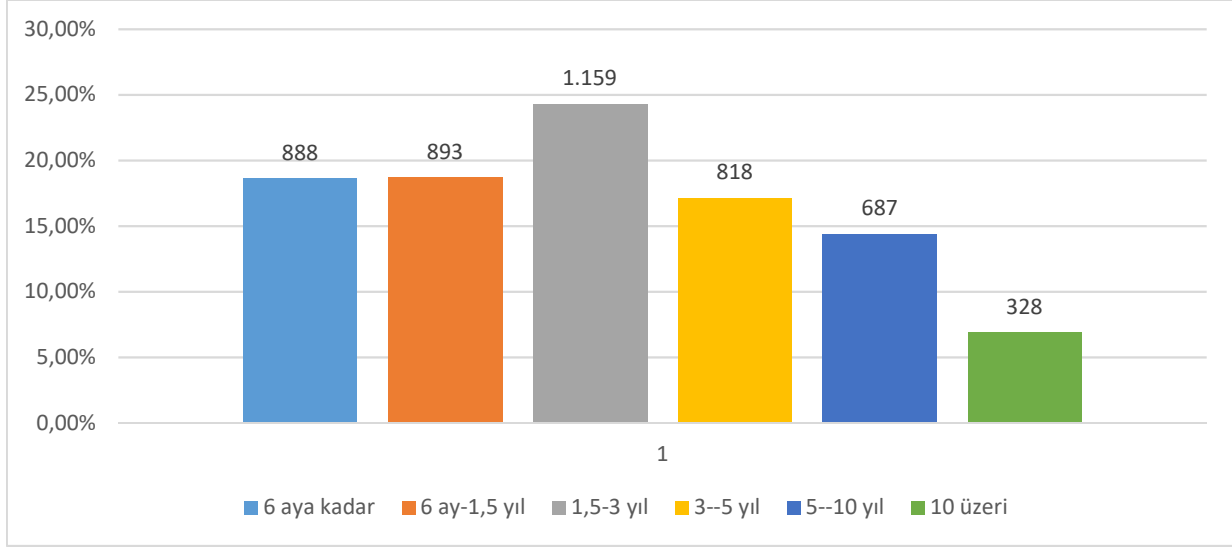
Teftiş yapılan işyerlerinde çalışan işçilerin kıdemlerine göre dağılımı incelendiğinde, iş gücünün büyük bir kısmının az kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda işçilerin kıdemleri aşağıdaki şekilde dağılım göstermektedir:

Tablo II-1 İşçilerin Kıdemlerine Göre Dağılımı

Kıdem (Hizmet Süresi)	Yüzdelik Oran	İşçi Sayısı
6 aya kadar	18,60%	888
6 ay-1,5 yıl	18,71%	893
1,5-3 yıl	24,28%	1.159
3-5 yıl	17,14%	818
5-10 yıl	14,39%	687
10 üzeri	6,87%	328



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı



Şekil II-7 Çalışanların Kıdemlerine Göre Dağılımı

Bu veriler ışığında sektörde çalışanların 1/3'ünün 1,5 yıl ve daha kısa süredir çalıştığı görülmektedir. Özellikle 6 aya kadar ve 6 ay-1,5 yıl kıdeme sahip işçilerin oranı toplamda %37,31'i bulmaktadır. 10 yıl ve üzeri kıdeme sahip işçilerin oranı %6,87'dir Bu durum, sektörde iş gücü devrinin yüksek olduğunu ve işçilerin uzun süreli istihdamının sağlanamadığını göstermektedir.

4. TEFTİŞ SONUCUNA İLİŞKİN İSTATİSTİKLER

4.1 Genel İstatistikler

Programlı teftiş, 2024 yılı Ekim-Aralık ayları arasında yürütülmüş olup 51 işyerinde denetim gerçekleştirilmiş ve 4.773 işçinin çalışma koşulları incelenmiştir.

4.2 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler

İşverenlerin tespit edilen noksanlık ve aykırılıkları gidereceği yönündeki süre talebi ile müfettişlerin süre taleplerini uygun görmesi sonucunda, işverenliklere makul süreler verilerek tespiti yapılan mevzuat eksikliklerinin giderilmesi sağlanmıştır. Verilen süre sonunda giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için idari yaptırım önerilmiş olup, tespit edilen mevzuata aykırılıklar ile uygulanması önerilen idari para cezalarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo II-2 4857 sayılı İş Kanununa Göre Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar

4857 SAYILI KANUNA GÖRE MEVZUATA AYKIRILIKLAR	TEFTİŞİN BİRİNCİ AŞAMASI Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı		TEFTİŞİN İKİNCİ AŞAMASI Mevzuata Aykırılığı Gideren-Gidermeyen İşyeri Sayısı	
	Madde Numarası	İşyeri Sayısı	Gideren İşyeri Sayısı	Gidermeyen İşyeri Sayısı
*İŞ SÖZLEŞMESİ HÜKÜMLERİNE İLİŞKİN AYKIRILIK	8			
Süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmesini yazılı yapmamak	8	15	15	0
İşçilerle imzalanan iş sözleşmelerinde iş mevzuatına aykırı ibarelerin bulunması	8	10	10	0
*ÇALIŞMA BELGESİ HÜKÜMLERİNE İLİŞKİN AYKIRILIK	28			
İşten ayrılan işçiye çalışma belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	28	1	1	0
*ÜCRETE İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELERE AYKIRILIK	32,37			
Ücret ile bu Kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek	32	1	0	1
Ücret ile bu Kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti geç ödemek	32	14	12	2
Ücretlerin zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	32	1	1	0
Günlük ücret ile çalışanlara 31 gün olan aylarda 1 günlük ücreti ödememek	32	17	17	0
Maktu ücret ile çalışanların rapor alınan günlere ait ücretlerini eksik ödemek	32	25	25	0
Ücret hesap pusulası düzenlememek	37	6	6	0
*FAZLA ÇALIŞMA HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK	41			
Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek veya eksik ödemek	41	14	14	0
Yılda 270 saatin üzerinde fazla çalışma yaptırmak	41	25	15	10
Fazla çalışma sürelerini gösteren belge düzenlememek	41	2	2	0
*ULUSAL BAYRAM VE TATİL ÇALIŞMALARINA AYKIRILIK	44,47			
Ulusal Bayram ve genel tatil çalışmalarını için işçi onayı almamak	44	4	4	0
Çalışılan genel tatil ücretlerini ödememek	47	18	18	0
*HAFTA TATİLİ ÇALIŞMALARINA AYKIRILIK	46			
Yedi günlük zaman içinde en az 24 saat dinlenme vermemek	46	19	13	6
Çalışılan hafta tatili günü ücretini ödememek	41	5	5	0
*YILLIK ÜCRETLİ İZİN HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK	54,56,57,60			
Yıllık ücretli izne hak kazanma dönemi hesabına uymamak	54	5	5	0
Yıllık ücretli izin hakkında aynı işveren nezdinde yapılan çalışmaların göz önüne almamak	54	1	1	0
Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek	56	46	44	2



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	57	44	37	7
Yıllık ücretli izin yönetmeliğinin esas ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	60	30	27	3
İzin kurulu oluşturmamak	Yıllık İzin Yön.	15	15	0
*ÇALIŞMA SÜRELERİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERE AYKIRILIK	63,67,68,69			
Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek (Haftalık çalışma süresinin kırkbeş saati aşması)	63	19	9	10
Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek (Günlük çalışma süresinin onbir saati aşması)	63	14	8	6
Günlük çalışma sürelerini belgeleyememek	Çalışma Süreleri Yön.	13	11	2
Çalışma saatlerini duyurmamak	67	2	2	0
Ara dinlenmesini uygulamamak	68	1	1	0
İşçileri gece 7,5 saatten fazla çalıştırmak	69	21	10	11
Çalışma süreleri arasında yirmidört saat içinde kesintisiz oniki saat dinlendirmemek	Çalışma Süreleri Yön.	6	0	6
*POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK	76			
Gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	Pos. Hal. İşçi Çal. Yön.	6	6	0
Posta sayısının 24 saatlik süre içerisinde en az üç işçi postası çalıştırılacak şekilde düzenlenmemesi	Pos. Hal. İşçi Çal. Yön.	7	1	6
Posta değişiminde işçilerin en az onbir saat dinlendirilmemesi	Pos. Hal. İşçi Çal. Yön.	7	3	4

Tablo II-3 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezaları

4857 SAYILI KANUNA GÖRE MEVZUATA AYKIRILIKLAR				
Mevzuatta Aykırılığın Adı	Madde Numarası	İşyeri Sayısı		Uygulanan İPÇ (TL)
*ÜCRETE İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELERE AYKIRILIK				
Ücret ile bu Kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	32	3		640.300,00
*YILLIK ÜCRETİ İZİN HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK				
Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek	56	2		338.388,00
İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	57	7		392.362,00
Yıllık ücretli izin yönetmeliğinin esas ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	60	3		189.271,00
*ÇALIŞMA SÜRELERİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERE AYKIRILIK				
Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	63	16		286.659,00
Günlük çalışma sürelerini belgeleyememek	63	2		29.478,00
İşçileri gece 7,5 saatten fazla çalıştırmak	69	11		221.085,00
*POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK				
En az 11 saat dinlendirilmeden diğer postada işçi çalıştırmak	76	4		58.956,00
TOPLAM				2.156.499,00



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

4.3 Teftiş Sürecinde Ödenmesi Sağlanan İşçilik Alacakları ile Kamuya Aktarılan Tutarlara İlişkin Bilgiler

İşverenlerin tespit edilen noksanlık ve aykırılıkları gidereceği yönündeki süre talebi ile müfettişlerin süre taleplerini uygun görmesi sonucunda, işverenliklere makul süreler verilerek tespiti yapılan mevzuat eksikliklerinin giderilmesi sağlanmıştır. Verilen süre sonunda giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için idari yaptırım önerilmiştir.

Teftişler sonucunda giderilen mevzuata aykırılıklar nedeniyle işçilere ödettirilmesi sağlanan tutarlar ile söz konusu işçilere yaptırılan bu ödemeler sonucunda kamuya aktarılması sağlanan kamu alacağı tutarları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo II-4 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Ödenmesi Sağlanan Kişi Hak ve Alacakları

Ödemenin Türü	İşçi Sayısı	Tutar (Brüt/TL)
Ücret	202	454.434,57
Fazla Çalışma Ücreti	633	8.464.070,64
Hafta Tatili Ücreti	74	1.365.048,43
Ulusal Bayram ve Genel Tatil ücreti	431	3.603.900,54
TOPLAM		13.887.454,18

Tablo II-5 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Kamuya Aktarılması Sağlanan Kamu Alacakları

Ödemenin Türü	Tutar (Brüt/TL)
SGK Primleri	5.710.352,24
Gelir Vergisi + Damga Vergisi	2.118.412,28
TOPLAM	7.828.764,52

4.4 Suç Duyurusu ve İhbarlar

Teftişlerde tespit edilen ve giderilmeyen mevzuata aykırılıklar nedeniyle yasal dayanaklar çerçevesinde ilgili kurumlara 2 bildirim düzenlenmiştir.



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR

1. İş Sözleşmesi Hükümlerine İlişkin Aykırılıklar

Süresi Bir Yıl ve Daha Fazla Olan İş Sözleşmelerini Yazılı Yapmamak (4857/8. Madde)

Süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerini yazılı yapmadığı tespit edilen 15 işyerinin tamamının teftiş süreci içerisinde gerçekleştirilen rehberlik faaliyetleri ile bu ihlallere son verdiği belirlenmiştir.

İşçilerle İmzalanan İş Sözleşmelerinde İş Mevzuatına Aykırı İbarelerin Bulunması (4857/8. Madde)

İşçilerle imzalanan iş sözleşmelerinde iş mevzuatına aykırı ibarelerin bulunduğu tespit edilen 10 işyerinin tamamının iş sözleşmelerindeki aykırı ibareleri düzelterek yasal mevzuata uygun hale getirdiği belirlenmiştir.

2. Çalışma Belgesi Hükümlerine İlişkin Aykırılıklar

İşten Ayrılan İşçiye Çalışma Belgesi Vermemek veya Belgeye Gerçeğe Aykırı Bilgi Yazmak (4857/28. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 1 işyerinin eksikliği gidererek işçilere doğru bilgiler içeren çalışma belgeleri düzenlediği belirlenmiştir.

3. Ücrete İlişkin Yasal Düzenlemelere Aykırılıklar

Ücreti Kasten Ödememek (4857/32. Madde)

Ücret ile bu Kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 1 işyerinin gerekli düzenlemeleri yapmadığı ve ihlali devam ettirdiği belirlenmiştir.

Ücreti Geç Ödemek (4857/32. Madde)

Ücretin geç ödenmesi şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 14 işyerinden 12'sinin mevzuata uyum sağladığı, ancak 2 işyerinin ödeme düzensizliğini sürdürdüğü belirlenmiştir.

Ücretlerin Banka Hesabına Ödenmemesi (4857/32. Madde)

Ücretlerin banka hesabına ödenmemesi şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 1 işyerinin gerekli düzenlemeleri yaparak ücretleri banka aracılığıyla ödemeye başladığı belirlenmiştir.

Günlük Ücret İle Çalışanlara 31 Gün Olan Aylarda 1 Günlük Ücretin Eksik Ödenmesi (4857/32. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 17 işyerinin tamamının gerekli düzenlemeleri yaparak eksik ödeme uygulamasına son verdiği belirlenmiştir.



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Maktu Ücret İle Çalışanların Rapor Alınan Günlere Ait Ücretlerinin Eksik Ödenmemesi (4857/32. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 25 işyerinin tamamının mevzuata uyum sağladığı belirlenmiştir.

Ücret Hesap Pusulası Düzenlememek (4857/37. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 6 işyerinin tamamının işçilere düzenli şekilde ücret hesap pusulası vermeye başladığı belirlenmiştir.

4. Fazla Çalışma Hükümlerine Aykırılıklar

Fazla Çalışma Ücretinin Eksik veya Hiç Ödenmemesi (4857/41. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 14 işyerinin tamamının işçilerin fazla çalışma ücretlerini ödemeye başladığı belirlenmiştir.

Yılda 270 Saatten Fazla Fazla Çalışma Yaptırmak (4857/41. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 25 işyerinden 15'i mevzuata uyum sağlamış, ancak 10 işyerinin ihlali devam ettirdiği belirlenmiştir.

Fazla Çalışma Sürelerini Gösteren Belge Düzenlememek (4857/41. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 2 işyerinin tamamının fazla çalışmalara ilişkin kayıt tutmaya başladığı belirlenmiştir.

5. Ulusal Bayram ve Tatil Çalışmalarına Aykırılıklar

Ulusal Bayram ve Genel Tatil Çalışmaları İçin İşçi Onayı Almamak (4857/44. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 4 işyerinin tamamının işçi onaylarını alarak mevzuata uyum sağladığı belirlenmiştir.

Çalışılan Genel Tatil Ücretlerini Ödememek (4857/47. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 18 işyerinin tamamının işçilerin genel tatil ücretlerini tam ve zamanında ödemeye başladığı belirlenmiştir.

6. Hafta Tatili Çalışmalarına Aykırılıklar

Yedi Günlük Sürede En Az 24 Saat Dinlenme Vermemek (4857/46. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 19 işyerinden 13'ü mevzuata uyum sağlarken, 6 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

Çalışılan Hafta Tatili Gününe Ait Ücretin Ödenmemesi (4857/46. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 5 işyerinin tamamının işçilerin hafta tatili ücretlerini ödemeye başladığı belirlenmiştir.

7. Çalışma Sürelerine İlişkin Hükümlere Aykırılıklar



T.C.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Haftalık ve Çalışma Sürelerine İlişkin Yönetmeliklere Muhalefet Etmek (Haftalık Çalışma Süresinin 45 Saati Aşması) (4857/63. Madde)

Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet ederek haftalık çalışma süresinin 45 saati aşması şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 19 işyerinden 9'u gerekli düzenlemeleri yaparak mevzuata uyum sağlamış, ancak 10 işyerinin bu ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

Çalışma Sürelerine İlişkin Yönetmeliklere Muhalefet Etmek (Günlük Çalışma Süresinin 11 Saati Aşması) (4857/63. Madde)

Günlük çalışma süresinin 11 saati aşması şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 14 işyerinden 8'i mevzuata uyum sağlarken, 6 işyerinin yasal sınırların üzerinde çalışmaya devam ettiği belirlenmiştir.

Günlük Çalışma Sürelerini Belgeleyememek (Çalışma Süreleri Yönetmeliği)

İşçilerin çalışma sürelerine ilişkin belgeleri düzenlememek şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 13 işyerinden 11'i gerekli düzenlemeleri yaparak yasal yükümlülüklerine uyum sağlamış, ancak 2 işyerinin belge düzenlemeye uygulamasına devam ettiği belirlenmiştir.

Çalışma Saatlerini Duyurmamak (4857/67. Madde)

İşyerinde çalışma saatlerinin ilan edilmemesi şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 2 işyerinin tamamının bu eksikliği gidererek çalışma saatlerini işçilerin erişebileceği şekilde duyurmaya başladığı belirlenmiştir.

Ara Dinlenmesini Uygulamamak (4857/68. Madde)

İşçilerin ara dinlenme sürelerinin sağlanmaması şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 1 işyerinin mevzuata uygun hale getirilerek işçilere gerekli dinlenme sürelerinin verildiği belirlenmiştir.

İşçileri Gece 7,5 Saatten Fazla Çalıştırmak (4857/69. Madde)

İşçilerin gece 7,5 saatten fazla çalıştırılması şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 21 işyerinden 10'u gerekli düzenlemeleri yaparak yasal sınırları aşan çalışma sürelerini sınırlarken, 11 işyerinin mevzuata aykırı şekilde gece çalışmasını sürdürdüğü belirlenmiştir.

Çalışma Süreleri Arasında 24 Saat İçinde Kesintisiz 12 Saat Dinlendirmeme (Çalışma Süreleri Yönetmeliği)

Çalışma süreleri arasında 24 saat içinde kesintisiz 12 saat dinlendirmeme şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 6 işyerinin tamamının mevzuata uyum sağlamadığı ve işçilerin dinlenme sürelerini kısıtlamaya devam ettiği belirlenmiştir.

8. Postalar Halinde Çalışma Hükümlerine Aykırılıklar

Gece ve Gündüz Postalarını Değiştirmemek (Postalar Halinde İşçi Çalıştırma Yönetmeliği)



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Bu ihlali gerçekleştiren 6 işyerinin tamamının vardiya değişimlerini mevzuata uygun hale getirdiği belirlenmiştir.

Posta Sayısının Yetersiz Olması

Bu ihlali gerçekleştiren 7 işyerinden sadece 1'i düzenleme yaparken, 6 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

Posta Değişiminde İşçilerin Yeterli Dinlenmemesi

Bu ihlali gerçekleştiren 7 işyerinden 3'ü mevzuata uyarken, 4 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

9. Yıllık Ücretli İzin Hükümlerine Aykırılıklar

Yıllık Ücretli İzne Hak Kazanma Dönemi Hesabına Uymamak (4857/54. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 5 işyerinin tamamının mevzuata uygun hale getirdiği belirlenmiştir.

Yıllık Ücretli İzin Hakkında Aynı İşveren Nezdinde Yapılan Çalışmaların Göz Önüne Alınmaması (4857/54. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 1 işyerinin düzenleme yaparak mevzuata uyduğu belirlenmiştir.

Yıllık Ücretli İzni Yasaya Aykırı Şekilde Bölmek (4857/56. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 46 işyerinden 44'ü mevzuata uyum sağlamış, ancak 2 işyerinin ihlali devam ettirdiği belirlenmiştir.

İzin Ücretini Yasaya Aykırı Şekilde Ödemek veya Eksik Ödemek (4857/57. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 44 işyerinden 37'si ihlali gidermiş, 7 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliğinin Usul ve Esaslarına Aykırı Olarak İzni Kullandırmamak veya Eksik Kullandırmak (4857/60. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 30 işyerinden 27'si mevzuata uygun hale gelirken, 3 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

İzin Kurulu/Heyeti Oluşturmamak (Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği)

Bu ihlali gerçekleştiren 15 işyerinin tamamının mevzuata uyum sağladığı belirlenmiştir.



T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM SONUÇ

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Programlı teftiş, 14 ilde 9 iş müfettişi tarafından 51 işyerinde gerçekleştirilmiş olup 4.773 çalışana ulaşılmıştır. Yapılan teftişler sonucunda işçilerin Kanundan ve sözleşmelerden doğan hakları kapsamında; toplam 13.887.454,18 TL tutarındaki alacağın işçilere ödettirilmesi, söz konusu işçilere yaptırılan bu ödemeler sonucunda ise 7.828.764,52 TL kamu alacağının ödenmesi sağlanmıştır. Ayrıca tespit edilen mevzuata aykırılıkları gidermeyen 23 işverenlik hakkında 4857 sayılı İş Kanunu'nun ilgili maddelerine istinaden toplam 2.156.499,00 TL idari para cezası uygulanması önerilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu kapsamında tespit edilen mevzuata aykırılık ve noksanlıkların %81,64 oranında işverenlikler tarafından giderildiği belirlenmiştir.

2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Programlı teftişler kapsamında sektör temsilcilerinin talepleri;

- Sektöre yönelik mali destek sağlaması ve teşvik mekanizmalarının genişletmesi,
- İşçilerin sosyal haklar konusunda daha bilinçli hale getirilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesidir.

3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ

Çalışma sürelerinin belgelendirilmesi, yıllık ücretli iznin peşin veya avans olarak ödenmesi, hafta tatili, yıllık iki yüz yetmiş saatin üzerinde fazla çalışma yapılması konularında mevzuat düzenlemeleri yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.